



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

128. An Summus Pontifex possit licitè acquiescere petitioni cujusdam
Oratoris volentis contrahere cum muliere sibi conjuncta in secundo gradu
affinitatis; Ex p. 7. tr. 12. & Misc. 3. res. 36. alias ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

de eo, qui cognovimus, 7. In secundo gradu verum Concilium, nisi ob publicam causam, & inter magnos Principes: in aliis requirit Concilium causam tantum, non iudicium publicam. De primo gradu mentionem non facit, præsupponens nunquam in ea dispensandum prout Pius V. declaraverat, esse suæ intentionis; et tamen sæpius id factum sit etiam inter priuatos, credere licet, importunitate periclitum; quando ea deformitas & à lege exorbitantia pœnali auro castigatur. Quæ lex etiã naturæ igniculis claret: vique ad eò, vt quamuis Claudius Imperator quo amorisuo & Agrippinæ obsequeretur, à Senatu decretum impetrasset, quo iusta inter patruos fratrumque filias nuptiæ statuebantur, præter eum tamen non est reperitus nisi vnus, talis matrimonij cupidior, Tallidius Senecus, inquit Tacitus *lib. 2. Annal.* Sed & hic tamen secundus gradus est, si iuris computatio fiat, primus, & secundus, si iuxta Bullam Pij, quæ propinquo iorem vult exprimi.

4. Magni porro Principes in d. c. 5. intelligendi sunt, vt Gutierrez *tract. de Matrim. cap. 28. n. 4.* qui post Sanchez æstimat dominos solos titulares æquales esse debent, vt voluit Suarez, præsertim cum etiam sæpe dispense Papa cum simplicibus nobilibus, & qui infra eos sunt. Neque tamen de valore talis dispensationis dubitandum. Gutierrez *ibidem.* quamuis specialis derogatio Concilii Tridentini, non solet inferri licetis. Hucusque Zypæus.

5. Ochagavia de Sacrament. *tract. 4. de Matrim. disp. 6. quest. 6. num. 6.* Suppono, quod licet in Tridentino *sess. 24. de Matrim. cap. 5.* statuatur, ne in secundo gradu dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. At cum tale decretum solum decernat id, quod melius est, & non adstringat Pontificem, quotidiana experientia demonstrat, solere Pontificem cum personis inferioris notæ ob priuatum eorum bonum quod indirectè ad bonum commune atinet, dispensare in dicto gradu. Cuius prima causa esse solet, quod inter eos consanguineos sit matrimonij initium cum ignorantia rigoris prohibitionis Tridentini; secunda, quod proles sit suscepta; tertia, diuturnitas matrimonij iam diu contracti; quarta scandalum ex separatione oriturum; quinta quod puella pauper sit, & patruus velit eam ducere, ac honestè dotare. Ita docent Henriquez *lib. 12. de Matrim. cap. 3. num. 9. Vega 2. tom. Summa, cap. 34. casu 167.* imò facilius cum diuitibus, & potentibus sine acceptione personarum dispensatur, quia, vt bene docet D. Thom. 2. 2. *quest. 63. artic. 2.* maxime bono communi interest pax inter eos, & concordia, & maiorem causam requirit dispensatio in cognatione spirituali, quam carnali, quia oritur à potiori principio.

6. Layman in *Theol. Moral. lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 6. num. 6.* His ita explicatis colligitur, quod Summus Pontifex in omnibus gradibus consanguinitatis lineæ transuerse, exceptio primo gradu, dispensare possit, ac proinde etiam solet. Quamuis Tridentini Concilii *sess. 24. cap. 5. de reform. matrimonij.* velit, vt in secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. Vbi nomine magnorum Principum ait Sanchez *lib. 8. disp. 19. num. 3.* intelligi magnates, seu nobiles, qui sunt in aliquo potentatu, seu Baronia. Verum hoc non obstante, Summus Pontifex, ex benignitate sua, ob causam vrgentem, etiam priuatam, dispensare interdum solet cum personis inferioris conditionis.

7. Sanchez de *Matrim. lib. 8. disp. 19. num. 4.* At cum id Tridentini decretum Pontificem non constringat, & rigor vnus iuris sit temperandus per alterius benignitatem, solent Pontifices ex benignitate dispensare cum personis inferioris notæ, licet non adit causa publicum bonum directè spectans, sed priuatum. Huiusmodi autem cause sunt: Prima, matrimonium esse inter hos iam initum ignorantia rigoris prohibitionis Tridentini. Secunda, proles iam habita. Tertia, diuturnitas matrimonij malè contracti. Quarta, scandalum ex separatione oriturum. Prima, clemencia Pontificis, quod puella pauper sit, velitque patruus ipsa ducere, ac honestè dotare.

8. Vide etiam Auerlam de *sacrament. Matrim. quest. 19. sect. 4.* Et hæc obseruare volui, contra aliquos, qui nimis rigidi, consulunt semper respondendum esse, Nihil, Nihil, cum ex supradictis appareat, solere Pontificem aliquando aperite Theluros beneficentia sua. Scio equidem dispensationes esse vulnerationes iuris; sed scio etiam, quod rigor iuris aliquando molliendus est. Neque semper acutum tenet Apollo.

RESOL. CXXIIII.

An sit annuendum quibusdam Oratoribus petentibus secum à Summo Pontifice dispensari in secundo gradu consanguinitatis? Ex part. 8. tr. 7. & Milc. 2. Ref. 8.

§. 1. Rigor Sacrament Canonum clamat aduersus petitionem Oratorum; sed quia aliquando molliendus, videtur, idè assero, quod licet Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 5. de reform. matrimonij.* decernat, vt in secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam; vbi nomine magnorum Principum, aiunt nonnulli, intelligi Magnates, seu magnos Nobiles, qui sunt in aliquo potentatu, seu Baronia. Verum, hoc non obstante Summus Pontifex ex benignitate sua ob causam vrgentem etiam priuatam dispensare interdum solet cum personis inferioris conditionis, vt rectè obseruat Villalobos in *Summa tom. 1. tract. 14. diff. 16. n. 5.* Sanchez de *matrim. tom. 3. lib. 8. disp. 19. n. 4.* Ochagavia de *Sacram. tract. 4. de matrimonij. quest. 6. n. 6.* Layman in *Theolog. moral. lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 6. n. 8.* & alij. Ergo dicendum videtur, quod ex benignitate sua Sanctissimus Dominus Noster possit petitioni Oratorum annuere, maxime stantibus iustis & vrgentissimis causis adductis, quæ pietatè Sanctissimis excitare possunt, videlicet diuturnitas matrimonij malè contracti, ex *cap. de gradibus, 35. quest. 8. & ex lege, qui in provincia, ff. de ritu nuptiarum.* Deinde proles iam habita, ex *cap. finali 15. q. 8. & ex dist. leg. 5. dimis.* Et tandem scandalum inde oriundum & privilegium mortis, ex *cap. quia circa de consang. & affin.* Quas Quidem causas optime approbat Honorius, in *compendi. iur. Canon. lib. 4. tit. 14. n. 18.* Ochagavia, Sanchez, & Villalobos vbi supra.

2. Igitur stantibus supradictis, respondeo ad casum mihi propositum, eo pacto quo respondit Nauarrus individualiter *lib. 4. cons. 13. de consang.* quod sicut misericordiam Domini non est numerus, ita misericordiam Sanctissimi Domini Nostri nemo alius ab ipsomet modum necessarium imponere potest.

RESOL. CXXVIII.

An Summus Pontifex possit licite acquiescere petitioni cuiusdam Oratoris volentis contrahere cum muliere sibi conuicta in secundo gradu affinitatis? Ex p. 7. tr. 2. & Milc. 3. Ref. 36 alias 34.

§. 1. Possè

1. Possit validè in hoc impedimento Sum. Pontificem dispensare non est dubium, cum non sit prohibitum iure naturali, vel diuino, sed tantum iure politico. Et quidè si pontifex potest dispensare in primo gradu affinitatis, vt olim consuetas respondi in causa Matrimonij Ducis Mantuæ, quod tunc contrahere intendebat, ex D. Thoma in 2. 2. q. 54. art. 9. & aliis Doctoribus penes me ipsum in p. 4. tr. 4. ref. 93. & me citato docet nouissimè Raphael Aueria de Sacram. Matr. q. 17. sect. 2. Quanto magis dicendum est posse dispensare in casu nostro, cum impedimentum sit tantum in secundo gradu. 2. Tota ergo difficultas consistit, an licite Sum. Pontifex potest dispensare in casu nostro. Et affirmatiuè respondeo. Nam Pontifex tunc licite dispensat, quando adest iusta causa dispensandi. Sed in nostro casu iusta causa adest. Ergo licite dispensabit. Quod autem iusta causa existat, patet ex auctoritate Gasparii. Htrado de Sacram. disp. 26. diff. 3. n. 11. Comiti de Sacram. disp. 33. dub. 5. n. 45. Sanchez de Matrim. tom. 8. disp. 19. n. 8. & 9. Reginaldi in Praxi tom. 2. lib. 3. c. 26. n. 19. Capan. in Diver. iur. Can. Rubr. 6. c. 5. n. 1. Raphaelis Aueria de Sacram. Matr. q. 19. sect. 4. Mollesii in sum. tom. 1. tr. 4. c. 1. n. 50. & 51. & aliorum assertentium inter alias causas iustas, vt Pontifex dispenset in impedimentis Matrimonij dirimètibz, præcipuè tres annumerari. Prima necessitas magni scandali vitendi vt patet ex c. quia consang. & aff. Secunda uitatio inimicitiarum, rixarum, & homicidiorum ex cap. 2. de dispens. imp. Tertio dotis incompetentiæ, multum enim interit puellas nobiles dotem sufficientem habere ex leg. 1. ff. solut. Matrim. c. 5. de cons. & aff. Sed in nostro casu puella dotem sufficientem non habet, & si dispensatio à pietate Summi Pontificis non obtineretur diffamata & innopata remaneret cum maximo scandalo totius Ciuitatis, imò à parentibus interficeretur præter alias capitales inimicitias, & neces quæ inter Oratorem & consanguineos femine necessariò sequerentur. Ergo manifestè patet, adesse iustas causas, ex quibus summa pontificis pietas licitè possit petitioni Oratoris acquiescere, & peccatà dispensatione præbere. 3. Nec obstat in contrarium asserere Concilium Tridentinum sess. 24. c. 5. de resor. matr. prohibere, vt in secundo gradu nunquam dispenseretur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. Et licet sub nomine magnorum Principum, secundum aliquos, includantur Domini Titulares, cum orator non sit talis, stante dicta prohibitione Concilij, videtur summus Pontifex non posse licitè dispensationem, de qua est questio, concedere. 4. Respondeo, ex c. significasti de Elect. potestatem Pontificiam à Decretis Conciliaribus semper excipiendâ esse, & ipsum Concilium Trident. sess. 24. c. 18. de resor. rectè statuit, rigores Canonum relaxandos, & benignandos esse, si vigens, & iusta causa id exposcere, vt est in casu nostro. Cum igitur experientia testetur, dictum Decretum Concilij prohibens dispensationem in secundo gradu, nisi inter magno Principes, obseruari non posse, nisi cum plurimis scandalis, periculis, & incommoditate fidelium, Pontifices animaduertentes, ided, vt patet ex exemplis penes Dazariam, concesserunt in secundo affinitatis gradum non solum inter magnos Principes & Dominos Titulares, sed etiam inter viros nobiles ordinarios concurrentibus iustis causis dispensationes interponere. Vnde Franciscus Zipæus in suo iure nouo Pontificis, lib. 4. tit. de eo qui cogn. consang. vxor. n. 7. exponens textum supra citatum Concilij Tridentini assertit, illo non obstante sæpe Pontifices dispensare cum simplicibus nobilibz, & qui infra eos sunt, neque de valore talis dispensationis dubitandum, quamuis Tom. III.

Specialis derogatio Concilij Tridentini, non solet litteris inferri. Ita Zipæus, cui adde Gutierrez de Matr. 128 n. 4. Raphaelem Aueria de Sacram. Matr. q. 19. sect. 4. in fine, cum aliis; & ita intelligendus est Henricus lib. 12. c. 3. n. 6. & 9.

RESOL. CXXIX.

An Episcopi in casu valde raro possint aliquando dispensare in impedimentis matrimonij? Et pro praxi predictæ difficultatis explanantur aliqui casus, in quibus Episcopus potest dispensare. Et quid est dicendum in casibus prædictis in reuolu huius Resoluoionis, quando non est facilis recursus ad Pontificem, est tam. n. ad Apostolicum legatum. Ex p. 8. tr. 3. Ref. 78.

1. Respondet negatiuè Sotus de iust. lib. 1. q. 7. art. 3. & in 4. dist. 7. quæst. vnica. quia nequit Episcopus in lege Pontificia vel Concilij dispensare. Sed ergo respondeo affirmatiuè. Et. 2. Primus casus est, impedimentum sit occultum, quod non potest sine notabili infamia, aut periculo grauioris mali propalari, vt g. si proueniat ex eo quòd vir matrem, vel sororem alicuius fornicariè cognouit, ex quo factus est illi affinis. 3. Secundus, si matrimonium in facie Ecclesiæ sit contractum, ita vt ab Ecclesia præsumatur validum. 4. Tertius, si separatio sit futura difficilis, vt quia vel vnica pars nouit impedimentum, quòd vel non poterit probare in iudicio, vel saltem propter graue periculum propriæ, vel alienæ famæ non tenetur extra confessionem reuelare, vel etiam si vtraque pars illud nouerit, non potest tamen probare. 5. Quartus, si sit difficilis recursus ad Pontificem: vt si Ioannes acceperit Annam in vxorem in facie Ecclesiæ cum impedimento dirimente occulto, quòd non facile possit in aliorum notitiam venire, possitque difficulter matrimonium dissolui, eo quòd vel ille vnus sciat impedimentum, quòd probare non poterit in iudicio, vel saltem non tenetur extra confessionem propalare, & difficulter possit adiri Pontifex, vt gratiâ, ob paupertatem, vel aliam causam; Episcopus potest dispensare, vt partes validè contrahant, si saltem quedam alia conditiones ad sint, de quibus paulò pòst. Ita tenent Syluester verb. dispensatio, q. 9. §. 15. Fumus eodem verbo, num. 20. Nauarr. cap. 2. num. 85. Henriquez lib. 11. cap. 3. num. 2. addens vsu multorum Episcoporum confirmari Sanchez lib. 2. disp. 40. num. 3. Valquez tom. 2. in 1. 2. disp. 178. c. 2. in fine, & alij. 6. Probat hęc opinio: nam Episcopi ex causa grauissima possunt dispensare in lege Pontificia quando non est facilis recursus ad Pontificem, vt in variis materiis docent plures auctores; quidni ergo poterunt in circumstantiis relatis dispensare in impedimento dirimente? 7. Secundo: Dispensatio in impedimentis dirimentibus matrimonium non debet ita strictè reseruari Pontifici, vt inferiores circa illam nihil possint etiâ quo casu sit ad salutem animarum summe necessaria, & ad impediendum scandalum, cum in tali circumstantia sit magis ex bono publico Episcopum posse dispensare, quam non posse; ergo dicendum est posse ex tacita Pontificis licentiâ, quia non videtur velle generari graua scandala, vel animas illaqueare perpetua fornicatione, vel incurri notabilem infamiam; sequeretur autem aliquod illorum si Episcopus non posset in eo casu dispensare: nam vel oriretur gaus populi perturbatio, si matrimonium communi opinione validum nulla Y 2 allata

Sup. hoc in Ref. 132. §. 1. & supra in Ref. 26. §. Quartus. & seq. & inferius in tr. 3. R. 152. §. Suffragatur.

Sup. hoc in Ref. not. seq.

ANNA
OHNIA
O. III. IV. V
E. III